

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Limba maghiară

în școlile noastre confesionale.¹

De Dr. Ion Mateiu.

I.

Văzându-mă pentru prima dată în mijlocul D-Voastră, mă simt îndemnat să vă salut cu toată dragostea inimii mele. În adevăr încerc o deosebită bucurie la gândul, că mi se dă ocazie să stau câteva ceasuri în mijlocul acelor oameni, cari prin slujba lor sunt chemați să îndeplinească una din cele mai ideale, dar și mai grele opere omenești, aceea de a face educația viitoarelor energii sociale. Dar bucuria mea se potentează prin împrejurarea, că și eu am avut norocul să stau în mod activ în serviciul acestei mari opere de civilizație populară, muncind ca dascăl român în două din frunțile noastre școli satești. În felul acesta veți înțelege, că bucuria mea nu este o frază goală, un mijloc de efect sau o pură formă convențională, în dosul căreia ar pluti în realitate sentimente de altă natură. Dinpotrivă, veți admite cu atât mai vârtos sinceritatea cuvintelor mele, cu cât și astăzi mă găsesc tot în serviciul școlii noastre și al D-Voastră, deși pregătirea mea academică mi-ar fi putut oferi alte terene de muncă, poate mai strălucite sub raport material. Am preferat însă, să rămân în slujba școlii românești, nu numai din anumite îndemnuri sufletești, ci mai ales din motivul, că am văzut cât de mult trebuie să se mai muncească aici pentru a se aduce aceasta instituție însemnată într-o stare de funcțiune normală. Și tocmai pentru aceste considerații ar fi necesar, ca la opera de înălțare și înflorire a școlii noastre să se angajeze cei mai însuflețiți și mai buni luptători ai neamului.

Revenind acum la scopul imediat al conferinței noastre și la lucrările ei fixate de autoritățile noastre școlare, vreau să vă vorbesc în cele următoare despre limba maghiară în școlile noastre.

II.

Domnilor colegi!

Limba maghiară în școlile noastre, este de-o dată relativ recentă. Făcând o privire retrospectivă asupra trecutului nostru școlar, vom afla, că în aceste școli — începând cu timpurile cele mai vechi, — nu răsuna decât o singură limbă: cea maternă. Și aceasta s'a întâmplat nu numai la noi, ci și în școlile primare rurale ale celorlalte neamuri din țara aceasta. Ceeace era nu numai firesc, dar și necesar. Căci școlile satești erau pentru popor, iar poporul nu cunoștea altă limbă, decât aceea moștenită dela strămoși. Limbi străine nu putea să învețe decât în școlile de oraș, din acestea însă era exclus pe motivul, că era iobag și cartea latină a fost veacuri de-arândul un privilegiu deosebit al aristocrației, al așa numitului populus verbocianus. Fiind deci iobagii impecabili să ia parte activă în conducerea vieții de stat, ei n'aveau nevoie nici de limba statului, care era cea latină, ci s'au restrâns la cultivarea limbii lor materne. Așa a fost în cele dintâi școli bisericești, apoi în școlile românești înființate în sec. XVI. sub influința reformației. E vrednic de menționat, că aceste școli, deși erau înființate din partea statului prin principii reformați, limba de predare era numai românească. Ba se cerea chiar prin statute, ca magistrii (învățătorii) ieșiți din școlile reformate ungurești, să știe toate bine scris și vorbi românește. Acesta era cazul cu școala română din Făgăraș, înființată de Susana Lorántffy la 1657. (Cf. Poko'y, Magyar protestans egyháztörténeti adattár. Budapest 1910 p. 113. „Légyen igen jó olául mind irni, mind szólni tudó, igaz tudományú tudós ember, a magyar reformata scholákából való”. Vezi și cartea mea: Din carnetul unui dascăl, Sibiu, 1912, p. 90 și urm.)

¹ Cuvântare la deschiderea conferinței învățătoarești din cercul al VII-lea, ținută în Orăștie la 11 Octomvrie 1913.

Dar să nu credem, că numai școlile noastre erau acelea, în cari limba maghiară nu avea loc. Ea era exclusă chiar din viața publică a țării. E un adevăr istoric necontestat, că 8 veacuri de-arândul limba de stat în Ungaria a fost limba latină. Toate actele și documentele se redactau numai în această limbă, pertractările la oficiile publice, discuțiile în forurile legislative, se făceau exclusiv în limba strămoșilor nostri romani. Toată producția intelectuală, fie scrisă fie orală, era îmbrăcată în limba lui Virgil și Cicero. Starea aceasta, care era generală în toată Europa, a fost consfințită prin o tradiție seculară și nime n'ar fi încercat o schimbare bruscă într-o vreme, când concepția națională nu se ivise încă în conștiința popoarelor. Ea a fost adusă abia în epoca absolutismului luminat dela sfârșitul veacului al XVIII-lea, aproape într-o vreme cu revoluțiunea franceză, pregătită de scriitorii enciclopediști.

Să știe anume, că înțeleptul împărat Iosif al II-lea a voit să introducă pe toate terenele vieții publice limba germană, înlăturând pe cea latină, care stăpânea până atunci. Această reformă a trezit în sufletul Maghiarilor iubirea față de limba lor maternă în măsură atât de mare, încât ei au opus acestei mișcări cea mai îndârjită rezistență. Dar nu numai atât; ei au cerut, că dacă în adevăr limba latină e să se înlocuiască cu alta, atunci aceasta are să fie limba maghiară și nu cea germană. Astfel a început în viața de stat a Ungariei un curent de luptă națională, care după efortări de zeci de ani, a ajuns în urmă biruitor. Conducătorii țării au cerut introducerea limbii maghiare nu numai în viața publică de stat, ci deodată cu aceasta și în institutele de învățământ. Astfel prin art. XVI. al dietei din 1790/91 s'a ordonat învățarea mai intensivă a limbii maghiare în gimnaziile și universități. De școala

primară nu se vorbea încă în dietă. Influențe externe însă au adus-o curând în discuție. Anume, comitatul Timișului a cerut d. p. chiar la începutul anului 1790, ca limba maghiară să se învețe în toate școlile primare (Lupaș: Contele Șt. Széchenyi și politica de maghiarizare, Sibiu 1910, p. 7). Astfel dieta din 1792 a și votat art. VII. prin care limba maghiară se impune ca studiu obligat în școlile din Ungaria propriu zisă. De aici înainte propagarea limbii maghiare a format un obiect statornic al tuturor dietelor, făcându-se la 1791, 1806, 1827, 1836, și 1843, diferite proiecte și legi relativ la învățământul primar. (Vezi: Körösi-Szabó: Elemi nepoktatás enciklopediája. Budapest 1912. II p. 282 și urm.) Stăruința aceasta luase proporții așa de mari, încât regele prin rezoluția sa din 11/IV. 1827 s'a văzut silit să ia măsuri contra oricărei silniri în scopul răspândirii limbii maghiare (omnis in propagatione linguae patriae coactio abesse debeat. Lupaș o. c. p. 12) Cu toate acestea, mișcarea nu putea fi suferită. Astfel în 1834 comitatul Bács vrea să dimită pe toți acei învățători, cari nu știu ungurește, urgitând totodată introducerea limbii maghiare în școlile primare. Iar comitatul Torontal cere în 1831, ca să se aleagă numai astfel de învățători, cari știu ungurește. În acel scop să fie pregătiți de învățători numai aceia cari știu ungurește, iar cărțile necesare în școlile satești să fie traduse în limba maghiară. Mai cere apoi, ca în școlile normale să se propună științele inferioare în limba maghiară. (Kiss Áron, A magyar népiskolai tanítás története, Budapest 1883 vol. II p. 307). Stăruințele acestea au fost înconunate de succes desăvârșit, prin art. III-lea al dietei din 1844, care în § 6 spune următoarele: „Măiestratea Sa a binevoit prea grațios a lua măsuri și în privința aceea, ca în școlile din cuprinsul țării limba de instrucție să fie cea maghiară”. (Lupaș o. c. p. 18, Körösi Szabó o. c. p. 288 și Kiss Áron o. c. vol. I. p. 52) Pe baza aceasta contele Apponyi, un antecesor al celui de azi, a lucrat un regulament pentru școlile primare, după care în cl. III se lua gramatica maghiară iar în cl. IV limba maghiară. (Kiss o. c. p. 51). Însă în urma împrejurărilor politice nefavorabile, toate legile și măsurile acestea au rămas neexecutate. Astfel s'a ajuns la legislația anului 1848. Norocul a voit, ca cel dintâiu ministru de culte și instrucție al Ungariei să fie baronul Iosif Eötvös. Unul din marile lui gânduri a fost ridicarea culturală a țării prin organizarea învățământului primar. Astfel el la 3 August 1848 așterne dietei un proiect de lege constatător din 19 §§ i, în cari se remarcă trei principii fundamentale: obligativitatea învățământului (§ 4.) gratuitatea învățământului (§ 5.) și dreptul limbii de propunere după majoritatea locuitorilor (§ 10); iar în § 11 prevede și învățarea limbii maghiare acolo unde ea nu este limba

de propunere. Comisiile au modificat acești 2 paragrafi în modul următor: § 10: Limba maghiară să fie pretutindeni obiect ordinar. § 11: Acei elevi cari nu înțeleg limba maghiară, să-și primească instrucția primară în limba maternă. (Kiss Áron o. c. vol. I. p. 54 și urm. Körösi Szabó o. c. vol. I p. 290). Dar nici acest proiect n'a avut noroc. Revoluția, care a sgudinat țara în lung și în lat, l-a îngropat și pe el. A urmat apoi epoca de absolutism, cu politica școlară odioasă a ministrului Leo Thun din Viena. Anul 1868 a scos din nou la suprafață pe baronul Eötvös, acum a 2-a oră ministru de culte și instrucție publică. Să știe, că ceea ce n'a putut face la 1848, a realizat acum. A creat legea instrucției publice, art. 38 din 1868. Legea aceasta, o știm cu toții, este pusă pe bazele unei pedagogii sănătoase. Aici a proclamat Eötvös unul din principiile sale cele mai importante, ca fiecare elev să-și primească instrucția în limba sa maternă (§ 58 al legii). Aceasta a fost și este și astăzi o cerință elementară a pedagogiei științifice. E de remarcat, că în legea lui Eötvös dela 1868 limba maghiară este omisă cu totul.

Roadele acestei legi nu le-a mai putut culege Eötvös, căci la câțiva ani s'a pogorât în mormânt, însoțit de regretele unanime ale țării întregi. Chiar acuma în 13 Septemvrie s'au implinit 100 de ani dela nașterea sa. Amintirea lui merită să trăiască și în conștiința noastră a aceluia cari luptăm pentru desăvârșirea ideilor ce au frământat această minte înțeleaptă și prevăzătoare. Cu moartea lui Eötvös începe o nouă fază în viața învățământului primar. Aproape la 10 ani se votează art. de lege XVIII din 1879, care introduce limba maghiară ca studiu obligat în toate institutele de învățământ, începând cu școala primară și până la universitate. În temeiul acestei legi limba maghiară avea să se predea în școlile noastre primare cu un învățător în 3½ ore la săptămână, iar în școlile cu 6 învățători în 14 ore. (Planul nostru de învățământ din 1882). Trebuie însă să menționăm în mod special, că în școlile nedivizate predarea limbii maghiare avea să înceapă numai în anul al 2-lea de școală. (Levay-Morlin-Szupán: A magyarországi népoktatás szervezete és közigazgatása. Budapest, 1893 vol. I. p. 318 și urm.) Să vede însă, că rezultatele obținute în limba maghiară pe baza acestei legi n'au fost mulțumitoare și astfel la 28 ani s'a votat art. de lege XXVII 1907. Legea aceasta impune școlii nedivizate 13 ore la săptămână pentru predarea limbii maghiare, iar celor cu 6 învățători le cere 39 ore de limbă maghiară. Iar § 19 al legii fixează și scopul care necondiționat trebuie realizat de învățători, anume: „Elevul român care a terminat clasa IV-a a școlii primare să-și știe exprima la înțeles gândurile în limba maghiară, atât în scris cât și în grain viu.”

Adunarea generală

„Societății pentru fond de teatru”.

(Vorbirea de deschidere și discursul P. S. Sale, Episcopului Dr. Miron E. Cristea).

Adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român”, ținută Sâmbătă și Duminică în Caransebeș, a fost deschisă cu următoarea vorbire, rostită din partea domnului Vasile Goldiș, membru în comitetul societății:

„Preasfințite Doamne Episcop!
Onorată Adunare generală!

Imprejurări din parte-mi mult regretate mi-au prilejuit acum pentru a treia dată onoarea a prezida adunarea generală a societății teatrale românești. A trebuit să regret aceste împrejurări mai ales pentru cuvântul, că societatea noastră tocmai acum se află pe pragul unor înorii cerute de obștea românească și la porțile ei bate tot mai insistent dorul neamului nostru de a vedea întrerupt odată visul său dulce: teatrul românesc în Ungaria și Țara-Ardealului. Dorul acesta îndelung s'a învăpăiat mai vârtos tocmai în săptămânile recente, când o mare parte a societății noastre a putut să aibă fericirea de a-și scâlta sufletul în apele răcoritoare ale artei dramatice românești. Creațiunile măiestre ale lui Ion Brezeanu, arta nelintrecută a doamnei Maria Ciucureșcu, și prestațiunile distinse ale tuturor celorlalți societari din compania iscusitului director Victor Antonescu, au produs dovada, mai presus de orice îndoielă, că o singură reprezentație teatrală, întru desrobirea noastră sufletească, valorează mai mult decât sute de volume și reviste despre teatru, și acum cu glas tot mai ridicat și cu putere irezistibilă România din Ungaria și Ardeal strigă spre noi: Dați-ne nouă teatru românesc!

În clipa aceasta deci, când activitatea societății teatrale românești se află la răscruce, trebuie să regretăm cu toții, că nu ni s'a lăsat norocul să auzim dela acest loc cuvintele luminătoare ale distinsului nostru președinte dl. Dr. Ioan Mihu, ori sfaturile înțelepte ale inimosului vicepreședinte dl. Virgil Onițu, cari amândoi investiți cu încrederea bine întemeiată a neamului nostru aveau chemarea și îndreptățirea, și mai presus de toate aveau bogăția experienței și profunditatea înțelegerii pentru de a fixa cărările și a lumina problemele cele mai apropiate ale acestei societăți. Eu m'aș face vinovat de nota necuviinței, dacă prin desfășurarea convingerilor mele individuale referitoare la chestia teatrului românesc în Ungaria și Ardeal aș încerca să previn acțiunii noului comitet, pe care tocmai onorata adunare generală de acum este chemată să-l așeze în fruntea acestei societăți. Nu voi abuza deci de onoarea ce mi s'a dat prezidând această adunare, ci mă voiu mărgini la relevarea unor adevăruri, cari se impun chiar prin viața de până aci a societății teatrale românești.

Intemeiată prin credința unui vizionar societatea pentru crearea fondului de teatru național român decenii de-arândul părărea celor mai mulți încercare nesocotită pentru realizarea unei utopii. Se credea atât de îndepărtat, chiar imposibil, visul unui teatru românesc al nostru, încât propagatorii idealști ai mărețului scop erau socotiți ca oameni certați cu realitatea și erau acuzați chiar de cheltuirea inutilă a unor energii, cari ar putea să fie puse în serviciul altor scopuri obștești mult mai folositoare, la tot cazul mai realizabile. A fost grea munca într'adevăr, a fost neumblată cărarea și plină de stavile și mai vârtos sărăcia noastră adeseori pune la cercare chiar și credința celor mai buni apostoli ai măreței idei; dar iată după patruzeci și trei de ani, fără sprijinul vreunui mecenat, fără darul princiar al vreunui milionar, din cari atât de mulți se îmbuibă prin munca brațelor românești, din părăluțele Românilor săraci, societatea teatrală se află la pragul realizării dulcelui nostru vis, și acum credem cu toții, că în curând vom avea teatrul nostru românesc. Credința tare a învins și istoria societății teatrale românești trebuie să înseneze gândurile noastre, să întărească nădejile noastre și mai vârtos la lumina ei iarăși trebuie să ne pătrundem cu toții de adevărul, că numai prin noi înși-ne se poate face mântuirea noastră, dar ea se va face, căci noi o vom. Din cugetările lui Marc Aurel către sine însuși imi vin aminte aci clasicele cuvinte: „Când principiiul dominant din noi își urmează netulburat firea sa, el știe să rămână față de întâmplările vieții în domeniul posibilității și al realității. Nu simte nici o atracție către materia subordonată, ci se aruncă ca o flacăra către culmile cele mai înalte, către înălțimile eterice. Piedecile materiale, ce-l se pun în cale, îl întăresc și mai mult, ajutându-l să se hrănească și să crească, întocmai ca focul, ce arde tot înaintea lui. Ce ușor poți stinge flacăra unei candelă! Dar ia lasă lumina

ei să se măsoare în voe cu materialul ce vrea să o înădușe și vei vedea, cum alegându-l și hrănindu-se cu el, ea mereu tot crește și se înalță tot mai sus!”

Voișteți și voi putea, ne învăța din nou cu putere irezistibilă istoria societății teatrale românești. Și ce bine este putând să relevăm acest adevăr tocmai în zilele noastre, când duhul vremilor neiertătoare a început să verse picuri de otrăvă ucigătoare în sufletele multora din rândurile noastre, sădind în straturile nădejilor unui neam oropit sămânța îndoelii, a abdicării, a temerei. Șoaptele neputinței și ideologia utilitarismului ucigător de neamuri să dispară însă din mijlocul nostru, căci noi suntem la începutul vieții și ne aducem aminte, că temelgia de mărire a Romei au pus-o Cincinații și și Regulii săraci, dar curăț, cinstiți, viteji, cu credința tare în sufletele lor și gata în orice moment a aduce orice jertfă, chiar și pe aceea a vieții, pentru binele și fericirea neamului lor. Idealismul în înțeleptul curat al cuvântului, adecă subordonaarea desăvârșită a intereseilor individuale intereselor obștei, este singurul principiu, care înalță neamurile și poate să producă adevărata fericire omenească pe pământ. Sunt mai presus cele sufletești, decât cele trupеști și istoria întregii omenimi dă de minciună învățăturile acelora, cari susțin, că cea mai de căpetenie năzuință a popoarelor are să fie îmbogățirea materială, căci niciodată bogăția nu întărește virtutea, ci virtutea produce bogăția, aceasta deci s'o avem și vom avea toate celelalte.

Numai atunci neamul nostru va deveni fericit și puternic, când toți fiii săi vor ști să se solidarizeze în serviciul idealului național. Această solidarizare clădește viitorul, dar numai atunci va fi cu putință, când își va avea rădăcinile adâncite în istoria vremilor apuse. Să fim cu ochii ațintiți spre viitor, dar în inimile noastre să primim toată moștenirea de suferință ale înaintașilor nostri din veacuri. Cu atât mai ușoară va fi străduința noastră spre mai bine, cu cât alături de noi vom avea oștirile fără sfârșit ale strămoșilor nostri. Ei suat cu noi, ei vin cu noi, când îi chemăm, așa cum îi vede poetul în ceasul sfinteii inspirații:

Din amurgul umed când se face sară,
Sufletul vă simte cum imi treceți pragul,
Ca'ntr'o casă mică albă dela țară.
Eu vă văd alături, mi-e mai mare dragul...
Sunteți fără număr, popi cu bărbi cărunte,
Cu lumina scrisă 'n frunțile senine,
Cerețeași de codri și păstori de munte.
Ceată nesfârșită, voi veniți cu mine.²

În zilele acestea, când ne-am adunat întru preamărirea culturii românești, cea mai nebiruită cetate a ființei noastre naționale, sufletele tuturor fie încălzite de simțul solidarității în serviciul neamului nostru românesc. Când această solidarizare va fi desăvârșită, noi am învins.

Adunarea generală o declar deschisă.*

Sfârșindu-se aplausele, P. S. Sa Episcopul Dr. Miron E. Cristea, rostește cuvântarea următoare:

„Mult stimată doamnă președinte,
Onorat comitet,
Onorată adunare generală,

Trei momente, trei forțe de căpetenie au înălțat omenimea până la nivelul, la care se află astăzi. Istoria civilizației omenеști le înșiră între marile „bunătăți” ale omenimei.

Aceste trei bunătăți sunt: Știința, Religia și Arta.

I. Știința, tehnica etc. cu progresele ei neimeginate își umplu sufletul de mândrie, care izvorește din conștiința înălțimii, până la care se poate avânta mintea, intelectul omului, descoperindu-ne atâtea lucruri și colțuri până acum ascunse, necunoscute. Dar acest spirit de scrutare științifică — ori cât de enorme și mărețe succese ar obține — nu duce la linișțirea și mulțămirea omenimii. Din contră, multe jertfe nu-i s'jung și tot mai multe cere.

Trăind omul exclusiv în atmosfera științei, ar duce o viață destul de sbuciumată, dacă nu l-ar atinge zefirul plin de liniște și mângâiere al sentimentelor izvoirite din religie.

II. Religia pe baza adevărurilor relevate pe cale supranaturală — de o ființă divină — îndeamnă pe om la faptele iubirii creștinești în toate nuanțele sale, la fapte, cari culminează în iubirea până și a contrariilor, precum și în sentimentul iertării.

Nicicând nu-i omul mai lipsit de demnitatea omenească, mai josnic, ca în momentele de răsunare, iară de altă parte nicicând nu stă mai sus pe scara demnității sale, nicicând nu-i mai nobil decât, când știe ierta și celui mai mare răufăcător. „Doamne, iartă-le, că nu știu ce fac”, a zis însuși Cristos.

* Convorbiri Literare: Anul XLVI Nr. 9. pag. 1029.

² Goga: Din umbra zidurilor, pag. 74.

Asemenea fapte nobilitează sufletul, înalță pe om sus de tot.

III. Arta cu produsele ei cu adevărat artistice ne îmbogățeste viața cu idei și sentimente nouă pe cari realitatea nu ni le poate oferi. Ea idealizează realitatea și prin aceasta ne și nobilitează sufletul.

Știința, care se ocupă cu produsele de artă, adecă estetica mai nouă, zice, că arta reduce binisor simțul realității, scoate pe om din realitatea vieții, cu grijile, necazurile și suferințele ei (Vo'kelt: Sistem der Aestetik), ridicându-l din atmosfera vieții de toate zilele într'o lume a fantaziei, într'o lume așa numită a „aparenței artistice”, dar care totuși și se pare aievea, reală.

O caracteristică a artei este „sinamăgirea conștientă”. Această sinamăgire ne face să oscilăm între realitate și aparența ce ni-o sugerează produsul artistic plin de frumoase iluzii.

Aceste iluzii barem pe un timp și se par reale; oscilezi între realitate și lumea aparentă din produsul artistic.

Conrad Lange, (care cu epocala-i carte, (1903) mai mult a stăruit a se da generațiilor germane o educație artistică în interesul viitorului neamului german), tocmai în această oscilare, în această sinamăgire, află farmecul, plăcerea artistică, deliciul artei.

Iluzia e plăcută, până o ai.

Este și ceva natural, că sufletul — ieșit din cătușele vieții zilnice — să simtă o ușurare, o plăcere, uneori chiar un deliciu artistic, pe cât timp este captivat de impresiile produsului de artă, care îi prezintă ideale, nu cum sunt în viață, ci cum am dori să fie.¹

Iluzia — zice Vo'kelt — este tocmai jocul dintre realitatea sigură și dintre realitatea închipuită de autor în produsul artistic.

Onorat public! Dacă voi aduce un exemplu, mă veți înțelege mai bine. Societatea fondului de teatru tocmai a edat în versuri românești de regretatul St. O. Iosif vestita dramă germană Wilh. Tell, marele viteaz. Mulți veți fi cetit-o în original.

Realitatea istorică ne spune, că un erou cu numele Tell, n'a existat; dar din un basm al mitologiei nordice l'a creat și idealizat poetul Schiller. În urma reprezentării acelei drame toată nemțimea s'a sinamăgit și se sinamăgește atât de bucuros a crede în el și a avea iluzia existenței acestui erou, care formează idealul tinerimei, care însuștește și produce atata forță națională. El rămâne vecinic un îndemn, un exemplu pentru singuratici și pentru poporul întreg de a-l urma în faptele-i mărețe.

Un exemplu și mai aproape de noi, Vlaicu. Cât a trăit, a fost — fără îndoială — un fiu distins, un fiu genial, poate în timpul mai nou cel mai genial fiu al neamului nostru; Dară Vlaicu, — pe cum ni-l au format scriitorii după moartea lui — nu mai acopere realitatea. E cu mult mai mult. El nu mai e băiatul genial și meșterul iscusit, precum l-am cunoscut în realitate, ci a devenit acum o figură idealizată din lumea aparenței artistice, nu întocmai cum a fost, ci cum am vrea să fie.

Domnilor și Doamnelor! Așa-i firea omului și a popoarelor. Spiritul unui om plin de viață ca și sufletul unui popor vital n'are astămpăr, nu se mulțumește cu realitatea imperfectă și plină de mizerii. Are dorințe, are ideale, acestea însă departe, neajunse. Dară omul vrea să le vadă, să le prindă cu mâna. De aceea le concretizează într'unul din fiii cei mai buni ai săi, pe care îl face idol. Adecă unuia dintre fiii cei mai buni ai săi îi atribuie astfel de însușiri, cari nu le-a avut, dar am vrea să le aibă, sau cele avute le înalță la superlativul cel mai ideal; îl fac nu ce a fost, ci ce am voi să fie, adecă idealizarea.

Asfel trecem din lumea realității în lumea artei.

Deci putem zice, că arta adevărată este năzuința spre perfecțiune. Astfel ea sprijinește religionea, care ne zice: „Fiți perfecți, precum și tatăl vostru din ceriuri perfect este”.

O asemenea idealizare este la orice popor vital o necesitate firească, din care rezultă mult bine.

Vai de poporul, care în bărbății săi mai de valoare vede numai eventualele săderi inherente oricărei ființe omenеști și nu însușirile distinse ce le au. Vai de poporul, care zdruncină autoritatea celor mai buni ai săi, căci prin aceasta se slăbește pe sine însuși. Pără autoritate nu se pot produce în societate lucruri mai mari.

Cultivarea și gustarea artei corespunde unor trebuințe omenеști generale, cari se pot satisface numai prin îndeletniciri artistice. De aceea aflăm și la cele mai inculte popoare urme de artă cu felurile ei manifestate, ca un contrapunct la năcazurile și mizeriile vieții, care fără gustarea

¹ Deși, când judeci cu mintea rece știi, că produsul artei nu-ți înfățișează însăși realitatea, totuși el îți susține impresia, iluzia, credința, că-i real.

produselor artistice ar avea o mare lacună.

Arta dimpreună cu știința și religia îmbogățeste, nobilitează, înalță sufletul și îndeamnă spre perfecțiune singuratici și popoare. Ne arată ce-i josnic, ca să ne ridicăm deasupra lui și ne descopere ce-i înalt și sublim, ca să ne avântăm spre ele.

Asfel contribuie la aceea, ca omenimea să-și poată îndeplini misiunea-i mai înaltă.

Deci să cultive și poporul nostru românesc arta adevărată — căci aceasta numai spre binele și înaintarea lui poate fi. Conducătorii neamului datorința au a nu desconsidera nici acest teren la noi încă atât de întelenit, mai ales că poporul nostru are multe laudabile înclinații și talente artistice, cari așteaptă deoparte ochiul șger, care să le descopere, și de altă parte mijloacele, cari să le cultive și scoată la iveală.

Mult st. dle președinte! Societatea fondului de teatru, care ne onorează cu prezența ei, tinde a educa poporul nostru prin arta dramatică. Aceasta este o tendință nobilă și națională, care merită sprijinul tuturor. Cum însă drama formează culmea produselor literare și poetice, interpretarea ei și a caracterelor, ce trebuie să le cuprindă, este mai ales în împrejurările noastre anevoioasă.

Dar bărbății valoroși, cari au condus societatea în cele din urmă 2 decenii, au dezvoltat frumoasă activitate, și — dacă și în viitor se va pune conducerea în mâni pricepute și de muncă, — se vor obține succese, nu numai cu privire la sporirea averii, ci și pe terenul artistic.

Premiând acestea, vă binecuvîntez și vă bineventez în numele meu, în numele Caransebeșenilor, cari și în aceste zile de mare criză economică cu frățească dragoste și ospitalitate vă primesc, și în numele Românilor bănățeni, înzestrați cu multe aptitudini artistice, dorind societății dezvoltare și progrese tot mai frumoase, până se va ridica la înălțimea artei dramatice Shakespeareane, crescând și dându-ne cât mai mulți artiști adevărați, căci aceștia — ca niște proroci ai viitorului — vor înalța și arăta poporului steagul idealilor*.

Un prinos memoriei lui Aurel Vlaicu.

Despărțământul V. Săliște al „Asociațiunii”, pătruns de simțul de recunoștință, ce-l datorăm eroilor cari își jertfesc viața pe altarul iubirii de neam, a ținut de bine memoria iubitelui nostru aviator Aurel Vlaicu să o serbeze în modul cel mai strălucit. Mai ales că aici era cunoscut până și de copii, în urma mărețului sbor de pe câmpul Săliștei, prin care ne-a încălzit și delectat inima noastră. Nu-l vom mai putea uita! Lacrimi de bucurie am văzut atunci, de bucurie și mândrie națională, văzând un fiu al poporului nostru purtat pe aripile vânturilor și cărmuindu-și cu atata siguranță aparatul său prin văzduh. Ca pe un simbol al înălțării geniului românesc, astfel îl contemplam. Lacrimile de bucurie ni s'au schimbat însă în lacrimi de durere, când ne-a venit știrea sguđuitoare despre nenorocita-i cădere.

Încă a doua zi după primirea tristei vești am alergat cu mic cu mare, intelectuali, popor, la biserică se rugăm pe bunul Dumnezeu să ne mângâie în durerea suferită, tânguindu-ne cu prorocul: „Cât de curând s'a schimbat în jale bucuria noastră, și nădejdea noastră în plâns s'au prefăcut”. Tu Doamne ni l'ai dat, ca să înveselești sufletele noastre și iarăși Tu ni l'ai luat, ca în bucuria noastră orbitoare să nu Te uităm pe Tine, drept ocărmitor al destinelor noastre. Primește această jertfă prețioasă adusă pentru un neam oropit, precum ai primit sângele martirilor pentru înălțarea și întărirea bisericii tale!...

Pătrunsă de astfel de simțăminte obștea din Săliște și comunei învecinate a urmărit cu evlavie programul festivității ținute Duminică, la 27 Octombrie, în amintirea lui Aurel Vlaicu.

Venerabilul director al despărțământului, Dr. N. Calăfariu, a deschis sărbătura schițând în cuvinte alese viața scurtă, dar glorioasă a eroului nostru, arătând pierdere mare ce o simte, nu numai neamul nostru, dar știința în genere pr'n moartea aceluia, care a fost hărăzit spre înălțarea noastră. Declamațiunile ce au urmat, prestate cu multă duiosie de fetițe ale școlii noastre, au stors lacrimi d'n ochi publicului, îndeosebi poezia „Vlaicu” de M. Cuntău a îndreptat sufletul mulțimii spre zărirea unor timpuri mai fericite:

„Cel-ce s'a dus, prin zborurile sale,
Ne-a prevestit strălucitoare zori”.

Cântările executate cu multă precizie de Reuniunea de cântări și potrivit alese au ridicat mult nimbul sărbării. Punctul de forță al serbării a fost Conferința lui Lupăș despre Vlaicu. În decurs de o oră a legat atențiunea publicului de expunerile

sale vii și interesante asupra vieții marelui dispărut. Din cele ce s'au scris despre Vlaicu și din cunoștințele ce le avea despre persoana aceluia, în urma contactului de prelinie încă de pe băncile școlii, conferențiarul ne-a desfășurat într'un fumos tablou toate peripețiile și sbuciumările sufletesti, prin cari a trecut acest geniu, din leagăn până a ajuns a se legăna singur pe mărul său aparat pe aripile văzduhului. Un vis odată împlinit, adică de a stăpâni aerul — i-a stărnit altul și mai cutezător și mai măreț: „Să treacă în sbor munții, să dea dovadă că încep a dispărea granițele firești și meșteșugite dintre fiii aceluiași popor. Acestui vis și-a jertfit Vlaicu viața; cea mai frumoasă jertfă adusă pe altarul iubirii de neam. A stropit cu picuri de rubin al sângelui său clocotitor de tinerețe netrăite drumul pe care va trebui să înainteze Românii prin ori câte jertfe de vieti tinere“. Aceste puternice accente au închișiat frumoasa conferență stărnind o furtună de aplauze. O sărbătoare într'adevăr deamănu de marele erou a fost aceasta, iar la „Apeul“ Asociațiunii pentru ridicarea unui monument lui Vlaicu s'au încesat aproape 400 coroane.

Asfel știe acest popor din Mărginime, cu toate greutatele economice ce le-a suportat anii aceștia, să-și stimeze eroii neamului, condus fiind de principiul, că în stima și remunerația ce o arată un popor bărbăților săi de valoare și de merite se vede și se cunoaște într-cât acel popor s'a deprins a se stima pe sine însuși. (b).

Din protopresbiterato.

Convocare.

Prin aceasta convoc. Oa. preoțime gr.-ort. din tractul Hunedoarei la conferența anuală, ce se va ține la Joi în 14/27 Noemvrie a. c. în opidul Hunedoara cu următorul

Program:

1. La 8 ore a. m. chemarea Duhului sfânt; predică cu textul: „Fericii sunt cei făcători de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu vor chema“, rostită de către acela dintre preoți, care va fi designat de prezidiu în ziua conferenței. În urmărire fiecare preot este îndatorat a elabora această predică, pe care o va promova aici în scris până în 4/17 Noemvrie a. c.

2. Deschiderea conferenței, constatarea prezentelor și constituirea.

3. Referața comisiunii alese în conferența anului trecut asupra predicilor intrate cu acea ocaziune.

4. Se comunică rezoluțiunea consist. Nr. 13,716 Bis., prin care se ia act de lucrările conferenței din anul trecut.

5. Tema: „Influența purtării preotului asupra moralității poporului“, — lucrată de parohi: George Hența și Victor Păcurariu.

6. Raport despre activitatea grupurilor preoțesti, de George Rain. Rapoartele conducătorilor de grupuri să se aștearnă aici până la 4/17 Noemvrie.

7. „Preotul și curentele moderne“, — temă lucrată de parohul Victor Ungur.

8. Designarea unei comisiuni, care va avea să raporteze despre valoarea predicilor intrate la această conferență.

9. Satorirea programei pentru conferența viitoare.

10. Propuneri, și

11. Încheierea conferenței.

Hunedoara, la 21 Octomvrie 1913.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Comitetul despărțământului Hida-Huedin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ prin aceasta convocă adunarea anuală a despărțământului pe 23 Noemvrie 1913 n. la 11 ore înainte de amiază în *Almașul mare*, în localitățile școlii române și invită cu toată onoarea pe toți membrii și pe toți aceia, cari se interesează de „Asociațiune“ și doresc înaintarea ei, să participe la această adunare a despărțământului.

Program.

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal al adunării.
3. Raportul comitetului despre activitatea despărțământului.
4. Raportul casarului, conținând rațiociniul anului expirat și proiectul de budget pentru anul viitor.
5. Raportul bibliotecarului.
6. Alegerea comisiunilor:

a) pentru cenzurarea raportului casarului și bibliotecarilor conform punctelor 4 și 5,

b) pentru cenzurarea raportului comitetului,

c) pentru încasarea taxelor și câștigarea de membri noi.

7. Rapoartele comisiunilor conform punctului 6 și deliberarea asupra lor din partea adunării.

8. Conferență: de dl Vasiliu Idu, invitat în Almaș.

9. Chestia despărțirii despărțământului în două părți, cu rugarea dlui Vasiliu Pop, protopop în Bucium, de a ceda câteva comune despărțământului ce se intenționează a se organiza cu sediul în Bucium.

10. Alegerea comitetului pe un period de 3 ani.

11. Propuneri.

12. Închiderea adunării.

Hida, la 6 Noemvrie 1913.

Dr. Simion Tamașiu
director președinte.

Petru Bura
notar controlor.

NOUȚĂȚI.

Din parlament. La ședința de Marți a dietei, în care s'a început discuția asupra legii de presă, a participat și opoziția, din partea căreia a vorbit deputatul *Vassonyi*, în contra proiectului de lege, și contele *Apponyi*, care a cerut, ca proiectul de lege să fie luat dela ordinea zilei, fiindcă deputații opoziționali n'au avut vreme să-l studieze. Guvernul, prin rostul prim-ministrului Tizza, s'a învoit, și astfel Mercuri dieta a votat în general și pe articolele legii despre prelungirea mandatului funcționarilor comitatensi, lipsind de astădată de nou opoziția dela ședință, iar ieri, Joi, s'a votat legea despre salarizarea notarilor. Astăzi, Vineri, se va continua discuția asupra legii de presă, la care va participa și opoziția.

Sfințirea bisericii. Prea Sfinția Sa episcopul *Ioan I. Popp* al Aradului, însoțit de P. C. Sa arhimandritul *Aug. Hamsea* și de alți preoți, a săvârșit zilele acestea cu deosebită pompă sfințirea bisericii renovate din *Căpâlnaș*. Cu ocazia aceasta arhierul a rostit o vorbire, în care a îndemnat pe credincioșii din comună, ca: precum au învoit biserica lor, tot asemenea să se învoiască și danșii sufleteste, părăsind luxul, beția și alte însușiri rele, care sunt păgubitoare pentru biserică și neam. Prea Sfinția Sa a fost găzduit la ilustra familia *Mocsanyi*, care a oferit o masă bogată preoțime și altor invitați. În legătură cu sfințirea bisericii din *Căpâlnaș*, P. Sf. Sa a făcut vizite canonice în comunele de pe valea *Murășului*, anume în protopopiatul *Lipovei*.

Serbătorirea poetei *Carmen Sylva*. În Olanda s'a format un comitet în scopul de a serbători în mod solemn aniversarea nașterii *Carmen Sylvei* (*Regina Elisabeta a României*) care în 29 Decemvrie împlinește anul 70-lea al etății. Se va oferi M. Sale un album, cu text scris de personalitățile de frunte ale Olandei.

Principele *Wied* rege? Face senzație știrea ziarului *Daily Telegraph*, care spune, că principele *Wied* nu se mulțumește cu titlul de principe, și că se va proclama de rege al Albaniei. Dorința popoarelor balcanice ar fi, ca și viitorul domnitor albanez să fie înzestrat cu titlul de rege.

Vizită regală. Părechea regală spaniolă va pleca Duminecă dela Madrid peste Paris la Viena, pentru a vizita pe Monarhul nostru.

† *George Pașca*, paroh gr.-ort român în Curtuișul-mic, a decedat în 8 Noemvrie nou, în etate de 73 ani și a fost înmormântat Marți, în 11 Noemvrie n. în cimitierul gr.-ort. român din Curtuișul-mic. Odihnească în pace!

Clasa a treia la trenurile accelerate. Conform unei hotărâri aduse de ministerul ungar de comerț, introducerea vagoanelor de clasa a treia la trenurile accelerate nu se poate sistematiza pe toate liniile căilor ferate ungare. Hotărârea se motivează cu faptul, că vagoanele acestea, introduse provisor, au fost de obicei goale de călători. Astfel învoirea nu s'a rentat.

Stații acasă. Ziare române și străine din America scriu, că raporturile economice din lumea nouă sunt astăzi cât se poate de rele. Mii de muncitori rătăcesc ziua întreagă pe străzi și nu găsesc niciun fel de lucru. Nu se lucrează nici chiar în fabricile mari, decât obiectele strict necesare. Soarte tristă așteaptă în deosebi pe noii imigranți.

† *Nerva Hodoș*. Inregistrăm cu adâncă părere de rău știrea, că *Nerva Hodoș*, Bibliotecar șef al camerei deputaților și Bibliotecar ajutor al „Academiei Române“ din București, — unul din fiii marelui politician și bărbat de litere *Dr. Iosif Hodoș*, — a decedat azi dimineață în Sibiu în etate de 44 ani. În mormântarea se va face Duminecă la orele 3 d. a. în cimitierul central din Sibiu, dela capela acestui cimitir. Trimitem îndureratei familii cele mai sincere condolențe.

Revocarea unui ordin. Președintele guvernului din *Schleswig* a dat un ordin, care oprea pe *Roald Amundsen*, descoperitorul polului sudic, să tină în orașul *Flensburg* o prelegere în limba norvegiană. Intreaga presă din Norvegia a atacat cu multă vehementă guvernul german. Ministrul de interne al Prusiei s'a simțit în sfârșit îndemnat să mijlocească revocarea ordinului dat de șovinistul președinte al *Schleswigului*, care oprise ținerea unei prelegeri pur științifice.

La fundațiunea provincială ardeleană pentru invalizi sunt mai multe locuri vacante, pentru invalizi, ori urmașii lor. Rugărilor de primire sunt a se înainta până la 16 Ianuarie 1914 prin vicecomitele comitatului, la care aparține petentul. Lămuriri mai detaliate se pot cere dela magistratul orașenească din loc, secția militară.

Un caz de ciumă. Se știe din Triest, că pe vaporul „*Sofia Hohenberg*“ bacteriologii au constatat un caz de ciumă.

Iară casă de joc. Decând ministrul austriac de interne a oprit jocul de hazard la *Abbazia*, s'a stâns ori ce viață socială în saloanele dela *Casino des Etrangers*. Conducătorii casei de joc și au dimis întreg personalul de serviciu și pe toți funcționarii. E vorba ca în Decemvrie sau Ianuarie casino-ul să se deschidă earăși, deoarece ministrul de interne a permis, în salele numitei instituțiuni, jocuri anumite, cari nu sunt împreunate cu hazard.

Achitat. Curtea cu jurați dela Chiev, după lungă pertractare, a achitat pe *Beilis*, acuzat pentru omor ritual.

Mijloc împotriva tuberculozei. Preparatul antituberculos al doctorului *Friedmann* din Berlin a fost pus la dispoziția medicilor din Germania. Medicii vor avea acum ocazie să se pronunțe asupra acestui medicament, care a dat naștere unor lungi polemii.

Calătoria regelui *Ferdinand I* al Bulgariei. Din Sofia se anunță, că regele *Ferdinand* are să se napoieze în curând acasă, de unde peste câteva zile va pleca earăși în străinătate și va vizita, între altele, curțile dela Berlin și Viena. Programa de călătorie a regelui nu este stabilită pe deplin, cuprinde însă vizitarea mai multor curți europene.

Mare sărăcie în Sătmar. În satele sătmarene, unde în primăvara au pustiit revărsările de ape, domnește o mizerie grozavă. Poporațiunea flămânzește, vitele sale pier zilnic. Mereu se petrec scene din cele mai sguuitoare. S'a pornit o acțiune de ajutorare în interesul nenorociților; oamenii însă n'au primit până acum nici un ban din sumele adunate. Sunt sate care nici în 5-6 ani nu se vor putea restaura din năcazurile ce le-au copleșit în anul curent.

O reminiscență. Văduva de 87 de ani a ultimului împărat francez ofere, cum se știe din Londra, spre cumpărare iahtul său *The Thistle*. Pe bordul acestui vas ex-impărăteasa *Eugenia* a călătorit spre Sicilia și de acolo până la fiordurile Norvegiei. Pe a ceeaș vas a primit în 1907 vizita împăratului german *Wilhelm*, a Monarhului nostru și a altor suverani din Europa.

Raportul unui muzeu. Direcțiunea muzeului național din Budapesta a publicat de curând un raport despre starea acestui muzeu în 1912. Raportul conține numeroase comunicări și suplimente ilustrate.

Aviațiune. Vestitul aviator francez *Pegoud* își arată acum producțiile primejdioase în fața unui public uriaș la *Bruxela*. Aviatorul a declarat unor raportori, că a inventat un aparat în formă de umbrelă, care se deosebește de alte umbrele întrebuintate până acum la aeroplan. Aparatul lui *Pegoud* scutește nu numai pe pilot, ci și mașina de sburat. Cu ajutorul acestei umbrele, zice *Pegoud*, orice aeroplan va putea ușor să aterizeze.

Incrucișătoare pentru China. Un ministru chinez a sosit la Triest, cu scop de a comanda la fabrica de corăbii din acest oraș patru incrucișătoare pe seama republicii chineze. Dela Triest ministrul s'a dus la *Abbazia*.

Teatru în Mercurea. Producțiune muzicală teatrală va aranja Reuniunea română de cântări și teatru din Mercurea, Duminecă, în 16 Noemvrie n. 1913 în sala dela hotelul I. Ciorugă în Mercurea. Începutul la 7 1/2 ore seara.

Concert în Năsăud. Un concert mare se va da, cu concursul muzicii militare a regimentului 63 din Bistrița, la 22 Noemvrie n. 1913 în sala de gimnastică a gimnaziului sup. fund. din Năsăud. Dirigent: A. Bena. Începutul la 7 1/2 ore seara. După concert urmează joc.

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutarea copiilor de moți, aplicați la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, au mai dăruit: *Partenie Duca*, inv. învățator, *Traian Baicu*, comerciant, *Ion Cristea*, croitor, fie-care câte 50 bani, *Victor Damian*, proprietar, 60 bani, toți din *Zlatna*; *Petru Nicola*, cleric, aplicând pe tinărul *Nistor Toader* din *Albac* la faurul *Mehes*, 50 bani; *George Câmpian*, sodal lăcătuș, *Lazăr Hedu*, măestru zidar, câte 20 bani; *Ion Barsanu*, inv. (Bogata-olteană), 25 bani, *Simion Obâră*, inv. lăcătuș, 30 bani; *Liviu Munthiu*, inv. lăcătuș, 65 bani și *Victor Tordășianu*, prezident, 10 bani.

La fondul *Victor și Eugenia Tordășianu* pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: dna *Victoria Verenea*, soție de dir. gim. (Câmpulung-Bucovina), fiica sa *Elena* și soțul acesteia *Dr. Ioan Felea*, ales paroh (Pecica-rom.), 5 cor., *Vasile Sasu*, inv. pantofar, 40 bani, *Vasile Băncilă*, inv. croitor și *Ion Botaș*, inv. tinichigiu, câte 20 bani, *Ion Bendorfean*, inv. pantofar și *Wil. Merdinger*, șeful societ. de pictură pariziene (Viena), câte 50 bani, *Romul Morariu*, inv. lăcătuș, 45 bani, *George Tulvan*, calf de prăvălie, 35 bani, *G. Bogdan Duică*, dir. la gim. *Mihail Viteazu* (București), 1 cor., *Achim Oancea* și *Petru Baltes*, inv. mäsari, câte 25 bani, *Candid Cichindeleanu*, inv. cismar, 1 cor., *Lia și Miorica Popovici* și *Miorica Tordășianu*, în amintirea bunicii lor prietene *Dorica Păcățian*, câte 1 cor. și *Ion Cojocaru*, inv. pantofar (Cisnădie) 50 bani.

Teatru.

Sămbătă se va da în teatrul orașenească din loc opereta „*Orpheus in der Unterwelt*“. Duminecă după amiază „*Alt Heidelberg*“, Duminecă sara „*Mein alter Herr*“, comedie, iar Luni piesa „*Das Paar nach der Mode*“.

Cărți și reviste.

Cărți nouă de școală. Au apărut cărțile: „*Magyar olvaskönyv*“, pentru anii de școală II—III, IV și V—VI de *Iuliu Crișan*, inv., revăzute de *Praon. Domn Dr. Ioan Lupaș*, protopop. Toate aceste cărți se pot procura numai dela *Librăria arhidiecezană din Sibiu*. Prețul: anul II—III, 50 fil., anul IV. 80 fil., anul V—VI. 1 cor. 20 fil.

Calendarul Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina, pe anul 1914. Redactat și editat de *Comitetul Societății*. Anul I. Cernăuț. — Un volum de 173 pp. Conținut bogat și variat. Ilustrațiuni reușite. Prețul: 50 bani.

Pro patria, povestire despre începutul și menirea neamului românesc de *Dr. Ioachim Drăgescu*. Craiova, tipografia „*Ramur*“ Prețul 3 cor. exemplarul. Carte interesantă și instructivă, cu multe date istorice, referitoare la deschicarea strămoșilor noștri pe acest pământ locuit de neamul românesc, carte deci care oferă o lectură plăcută și folositoare. Se poate comanda dela librăria arhidiecezană din Sibiu, cu prețul indicat, plus porto poștal.

Revista Teologică, nr. 14—16 din 1913, cuprinde: Cum să venim la *Cristos*? după *F. Thomas*, de *Dim. I. Cornilescu*. Despre biserică lui *Isus Cristos*, trad. de *I. Beleuță*. Propaganda unației, de *Ion cav. de Pușcariu*. „*Sfântul Argariu*“, de *G. Hango*. *Spicuri mesianice* din cărțile învățaților păgâni vechi, de *Gruia*. O carte care trebuia scrisă altmintelega, de un preot român ort. Mișcarea literară, de *N. B. Cronică bisericească culturală*. Tipicul cultului religios, de *Cantor*. — Abonamentul pe anul întreg: 10 coroane. Adresa: *Dr. Nicolae Bălan*, redactor și profesor seminarial, în Sibiu, strada *Reisenfels* nr. 11.

Un apetit bun

este și va fi lucrul de căpetenie. Cine însă nu are gust de mâncare, să-și iee refugiul la Emulsiunea Scott, care de decenii este un mijloc de deschidere a poftei de mâncare. Față de oleul comun de pește este Emulsiunea Scott așa de gustoasă și ușor de consumat, că nu ai nici o osteneală să iai, acest întăritor probat. Emulsiunea Scott începe să întărească corpul și provoacă necesitatea de nutrire, că îndatinata mâncare să ia iarăși cu poftă bună și renouându-se puterile ai iarăși voie bună și dragoste de viață.

Atât copiilor, cât și celor mari Emulsiunea Scott compusă din cele mai curate și mai vindecătoare stoffe este în tot timpul, atât vara, cât și iarna, un mijloc neîntrecut până în prezent de întărire.

Pretul unei sticle originale este 2 cor. 50 fil. Trimiteti 50 fil în marce postale la Scott et Bowne Viena VII. cu provocare la acest ziar, și veți primi o sticlă de probă.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce-am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.

(46) 89—

(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

AVIZ.

Dacă aveți necesitatea, de a Vă aranja locuința, Vă rugăm să vizitați magazinul nostru de mobile

Horger & Kepp,

magazin de mobile și tapițerie,

Sibiu, str. Urezului Nr. 27.

(288) 9—15

Antiquariat.

Cumpăr și vând antiquități de tot felul: (314) 2—10

Cărți vechi de tot felul până la anul 1750, și anume tot ce se referă la Austro-Ungaria și România.

Covoare vechi bisericesti și alte lucruri arhiologice desgropate din pământ de ori ce fel.

H. Candrea,
Sibiu, Str. Măcelarilor 23.

Aspirin

Tabletele de Aspirin

sunt la dureri de cap, masele, reumatism, influență și altele, ca alinătoare de dureri recunoscute. Veritabilul ASPIRIN are multe imitațiuni, deci să aveți mare grijă la procurare și să cereți numai tablete de ASPIRIN „BAYER”. Pachetarea originală în tuburi à 20 tablete à 5 gr. cu 1-20 cor. Pe fiecare tabletă să vede ASPIRIN.

(1)

(307) 2—20

Prin aceasta îmi permit a aduce la cunoștința onoratului public din Sibiu și jur, că mi-am deschis un

Atelier de lăcătușerie de artă, edificii și instalațiuni de apaducte

Sibiu, strada Ana 11,

unde execut, pe lângă prețuri moderate, tot felul de lucrări, dela cele mai simple până la cele mai fine, aparținătoare branșei de lăcătușerie, precum: porți de fier, grilajuri, uși, ferestri, portale pentru prăvăli, din fer și alamă etc. etc. Deasemenea execut cuptoare în diferite prețuri și mărimi.

Rugând onoratului public a mă onora cu binevoitoarele comande, asigurând o execuție bună și modernă, despre ceace poate servi praxa mea de mai mulți ani în țări străine, semnez

Cu toată stima

Vasile Popoviciu.

(302) 3—3

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1914

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

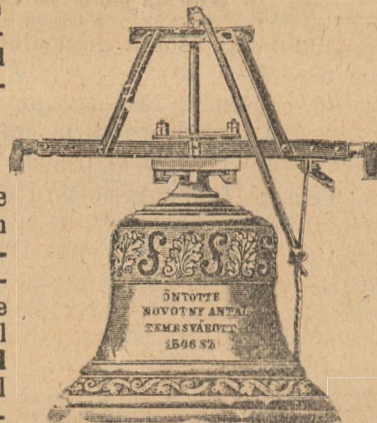
ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (188) 19—52

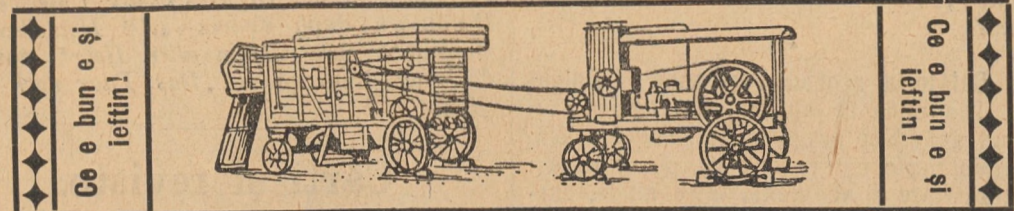
Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metel. Prețouranturi ilustrate gratis.

Requisite de scris se pot procura dela Librăria arhidiecezană

„AGRICOLA“, întreprindere de mașini agricole și motoare
BUDAPEST V. Kóráll-utca 9.

Motoare de oleu brut originale șvediane și originale Diesel pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. Motoare de benzin și oleu brut pentru garnituri de treerat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află totdeauna în depozit.

Prețuri moderate. Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco. (296) 4—12

Corespondență românească.

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRASCU

Sibiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stoffe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (90) 21—

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur